

יחי המלך

קונטרס שבועי בענייני גאולה ומשיח

משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מליובאוויטש

גליון א' רעג

ערב ש"ק פ' חיי שרה, כ"ד מ"ח ה'תשע"ט

יוצא לאור על-ידי

תלמידי ה'קבוצה', 'חיילי בית דוד' - בית משיח 770

במסגרת אגודת חסידי חב"ד באה"ק, תחת נשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

"חיים" שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א וקט"ז שנה להולדתו

יחי אדוננו מורנו מלך המשיח לעולם ועד

מוקדש

לכ"ק אדמו"ר שליט"א

מלך המשיח

מהרה יגלה אכ"ר

לזכות

החיילת ב"צבאות ה'" ח' מושקא תח' ליום הולדתה החמישי לאויוש"ט, ש"ק פ' חיי שרה, כ"ה מ"ח ה'תשע"ט ולזכות אחיות' החיילות ב"צבאות השם" הינדא עטל, לאה ומנוחה רחל תחינה *

נדפס ע"י הוריהם

הרה"ת ר' יעקב וזוגתו מרת שרה רייזל שיחיו ברננסון

ולזכות זקניהם

הרה"ת ר' אבא צבי הירש וזוגתו מרת אילנה שיחיו ברננסון
הרה"ת ר' שלום דובער הלוי וזוגתו מרת טובה שיחיו לוינ

נדפס לעילוי נשמת

ר' אפרים יונה ב"ר אורי אהרן יואל ז"ל זיסק

ולע"נ מרת ח' רחל בת ר' פנחס זליב ז"ל

ולע"נ ר' מאיר ב"ר צבי הירש ע"ה ולע"נ ר' פנחס זליב ב"ר יצחק ע"ה

ו"הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, ולזכות כל משפחותיהם שיחיו – לשפע ברכות עד בלי די

ב"ה

3 דבר מלכות

3

לקראת פתיחתו של כינוס העלוחים העולמי / משיחת ש"פ חיי שרה היחסות

7 זמן הגאולה

7

המאורעות בנוגע ל"תולדות ישמעאל" / פרשת השבוע באור הגאולה

8 ניצוצות של משיח

8

בפרשתנו החלה הגאולה / לקט קטעים קצרים ופתומים בעניי גאולה

9 ילחום מלחמת ה' - וינצח

9

פיקוח נפש דוחה את כל החשבונות המדיניים / שלימות העם והארץ

12 כתב יד קודש

12

נקודה עיקרית שיעש להוסיף ב"סדר היום" דכינוס העלוחים / הגהה במשיחת ש"פ חיי שרה היחסות

יב. ולסיכום - בנוגע לפועל:

14

יחי רצון אז דער כנס השלוחים זאל זיין בהצלחה רבה ומופלגה, און דער כח הציבור זאל אריינגעבן כח וחיות צו יעדער פון די שלוחים בפרט צו אומקערן זיך למקומו און אראפברענגען בפועל בקיום שליחותו די נקודות האמורות:

אז איצטער איז א צייט צו איינגעמען די גאנצע וועלט מיט צדק ויושר און אידישקייט בדרכי נועם ובדרכי שלום. און דער סדר בזה דארף זיין - לכל לראש דורך דעם וואס יעדער שליח פירט דורך שליחותו בא די תושבים פון זיין שטאט.

כאה
פ.א.ד.

ובמיוחד - דורך אויפבויען (אדער מרחיב זיין) א "בית חב"ד" במקומו⁴⁶, א בית תורה תפלה וצדקה, כמדובר במצ"ל לאחרונה.

39) ל' חו"ל - שבת נו, א. 40) ראה שיחת אדמו"ר מהורש"ב ג"ע שמחת תרס"א הידועה בשם מאמר "כל היוצא למלחמת בית דוד" - נדפסה בס' השיתות תש"ב ס"ע 141 ואילך. לקו"ד ח"ד חשפו, ב ואילך. 41) "ואין לך דבר שעומד בפני הרצון" (ראה סה"מ חש"ג ע' 12. ובכ"מ). 42) ולהעיר גם מהלימוד בזה משיעור היומי ברמב"ם בגדל החומר דאונאת דברים, ש"ל א ניתן להשבון" והוא "דבר מסור ללב" שנאמר בו "ויראת מאלקיך" (הל' מכירה נפיד' ח"א). 43) ברכות י, א. 44) תהלים קד, לה. 45) ראה שיחת ש"פ וירא, כ"ף מרחשון ש.ו. 46) ני"ל בקונטרס "בפ"ע". 48) רמז לזה בפרשתנו (כה, סו ובפרש"י) "ויביאה יצחק אהלה שרה אמו", "ויביאה אהלה זהרי היא שרה אמו, כלומר ונעשית דוגמת שרה אמו שכל זמן ששרה קיימת הי' גר דלוק מערב שבת לערב שבת וברכה מצוי' בעיטה ועגן קשור על האהל ומשמתה פסקו וכשבאת רבקה חזרו", ומשום זה "ויקח את רבקה ותהי לו לאשה". (כ"ף מרחשון) אהלה שרה אמו" (ראה הקמה חדשה) ע"י רבקה - הווי"ו "בית חב"ד"; עאכ"כ הקמת "בית חב"ד" אחרש.

37

מוקדש לזכות
 ורד שמחה בת שרה
 להצלחה רבה בכל - בגשמיות וברוחניות
 נדבת מהיטבאל יומות

דעריבער דארף מען מכרין זיין צו אלע אירן. ובמיוחד צו תלמידי ישיבת תומכי המימים. וועלכע די רביים האבן אויפגעהארעוועט און זיך מוסר נמש געווען און זיי זאלן ארויסגיין אין "מלחמתנו בית דוד" צו ברענגען משיח צדקנוס, און אז זיי זאלן אויסוואקסען זיין עסקני ציבור און שלוחים: ונערט שלוחים און גייט איינגעשען זי וועלט מיט איינשקייט

ואין הדבר תלוי אלא ברצוןי⁴¹ - מ'זאל ניט ליגן אין 'פערל-גרויפען אין יודן'. נאר אין 'פערל אויפן האלדן' (כמתנבם כ"ק מו"ח אדמו"ר).

ט. ולהעיר - בתור מאמר המוסגר:

מ'דארף ניט אנקומען צו קלאַע ראיות או דרך הב"ד ושלוחי הב"ד איז דוקא מתוך אהבת ישראל ובדרכי נועם ובדרכי שלום⁴² - ווייל דאס איז די גאנצע מהות פון הב"ד און ליוכאוויטש - אהבת ישראל ואהדות ישראל.

און אמילו ווען עס זיינען דא אויפגעוואס פירן זיך שלא כרצוי - זאגט די גמרא⁴³ "יתמו חטאים" 44 ולא חוטאים ח"ו: הב"ד האט מלחמה מיט עבירות, אבער ניט מיט די חוטאים, אדרבה - מ'איז זיך משתדל זיי מחזיר זיין בחשובה.

ויכער טאר מען ניט געבן א "הכשר" אויף רי הנהגה פון די "חוטאים", און מ'דארף באווארענען און אנדערע זאלן זיך אזוי ניט פירן: אבער דאס איז א מלחמה מיט די "חטאים" ניט מיט ~~מלך~~ "חוטאים" בדוגמא ווי גייט ניט-קיין-הכשר אויף בשר טריפה, דאס איז אבער א התנגדות צו דעם בשר טריפה, ניט צו דעם קצב.

דערטון האט מען גאך א נקודה הכי עיקריה וועלכע מ'דארף צוגעבן צו דעם "סדר היום" פון דעם כנס השלוחים:

איצטער איז א צייט ווען יעדער שליח קען אייגענעם זיין גאנצע שטאט מיט הפצת הצדק והישר והסצת החורה והיהדות והמעיינות חוצה, כדרכי נועם ובדרכי שלום.

אבער כאמור לעיל, דער סדר כזה דארף זיין - ניט מ'גייט כובש זיין כל העולם כולו, נאר מ'הויבט אן מיט דעם אייגענעם שטאט און די מענטשן וואס וואוינען דארט. און דערפון קומט מען דערנאך צו הצלה כלל ישראל וכל העולם כולו.

יא. ובכל זה קומט צו א חוססות כח אין דעם כנס השלוחים דערפון, וואס דאס הויבט זיך אן כשבת זה:

שבת בכלל גיט א כח או די עבודה (פון די שלוחים) זאל אנקומען מחוץ ענג, ובאופן פון "כל מלאכתך עשוי".

ובפרט בשבת זה - וואס ווערט געבענטשט פון דעם שבת שעברה. כ"ף חשוון, דער יום הולדת טון דעם רבי'ן (מהורש"ב) ג'ע"ג, דער מייסד פון ישיבת תומכי המימים, און דער נשיא וואס האט אנגעהויבן די עבודה פון ממנה זיין די תלמידי החמימים אלט שלוחים וחיללים במלחמת בית דוד, צו פסען זיין די מעיינות חוצה און ברענגען משיח צדקנו, און דער המשך ושלימות כזה - ע"י בנו מפלא מקומו, כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו.

X

X
X

מחנה
ויהי
עין
N

2

לקראת פתיחתו של כינוס השלוחים העולמי

המטרה של כינוס השלוחים העולמי הנוכחי: להתדבר ביחד ולצאת בהחלטות טובות על מנת לקיימן בפועל, כיצד לבצע את השליחות המיוחדת של הזמן הנוכחי: קבלת פני משיח צדקנו • הדבר היחיד שנשאר עכשיו בעבודת השליחות, הוא: לקבל את פני משיח צדקנו בפועל ממש, בכדי שהוא יוכל לקיים את שליחותו בפועל ולהוציא את כל בני ישראל מהגלות! • כלומר: כל הפרטים בעבודת השליחות צריכים להיות חדורים בנקודה זו - כיצד זה מוליך לקבלת משיח צדקנו • קטעים משיחות ש"פ חיי שרה, כ"ה מ"ח, מבה"ח כסלו, ה'תשנ"ב - פתיחת כינוס השלוחים העולמי - מוגה, תרגום מאידית*

נבראתי לשמש את קוני"ל, ובפרט השלוחים של נשיא דורנו - אשר נקודת השליחות הזאת משותפת ושוה בכל הזמנים - מיתוסף מזמן לזמן חידוש בשליחות, שליחות מיוחדת, שהיא חודרת ("נעמט דורך") את כל עניני השליחות והיא ה"שער" שעל-ידו "עולים" כל עניני השליחות; ועאכו"כ בנדו"ד - שזהו חידוש כללי ועיקרי, שאינו רק פרט (או כלל) נוסף בשליחות, אלא הוא עיקר וענין כללי ביותר, ועד שהוא הענין הכי כללי ביהדות - הכנה לביאת משיח צדקנו - שמקיף את כל הנקודות והפרטים של עבודת השליחות.

כפי שכבר דובר פעמים רבות (ובפרט בחדשים ושבעות האחרונים): על-פי הודעת

א. בעמדנו בהתחלתו ובפתיחתו של כינוס השלוחים העולמי - השלוחים שיחיו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, בכל מרחבי תבל, בארבע כנפות הארץ - צריך להזכיר, בראש ובראשונה, את היסוד, ולהורות ("ארויסגעבן") את התפקיד של השלוחים בדורנו זה בכלל, ובמיוחד החידוש בעבודת השליחות שנתוסף במיוחד בזמן האחרון: לקבל פני משיח צדקנו בגאולה האמיתית והשלימה.

כמדובר כמ"פ, שנוסף על הנקודה המשותפת בכללות עבודת השליחות של בני-ישראל בכלל, כשלוחיו של הקב"ה, שהיא "אני

(* שיחה זו הוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א באידיש ונדפסה בספר השיחות תשנ"ב ח"א ע' 97 ואילך. בשעתו תורגמה השיחה המוגהת ללשון הקודש ע"י "ועד הנחות בלה"ק", ולאחרונה הוגה התרגום מחדש ותוקן על-ידינו בהתאם למקור. המו"ל.

(1 משנה ובריתא סוף קידושין.)

(2 ראה סה"ש קיץ ה'ש"ת ע' 22. וש"נ. תש"ד ע' 105.

לקי"ד ח"ד תשמז, ב. (וראה סה"מ תש"ח ע' 240).

חז"ל³ שכבר "כלו כל הקיצין", וההודעה של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שכבר עשו תשובה גם-כן, עד שכבר סיימו את כל עניני העבודה (אפילו "לצחצח את הכפתורים"⁴), ועומדים מוכנים לקבלת פני משיח צדקנו – הרי העבודה והשליחות עכשיו היא: להיות מוכנים בפועל לקבלת פני משיח צדקנו **בפועל ממש!**

מזה מובן, שבזה מתבטאת ("באשטייט") המטרה של כינוס השלוחים העולמי הנוכחי: להתדבר ביחד ולצאת בהחלטות טובות על מנת לקיימן בפועל, כיצד לבצע את השליחות המיוחדת של הזמן הנוכחי: קבלת פני משיח צדקנו.

ב. [.] בשנה זו במיוחד, נתוסף חידוש בהקישור של עבודת השליחות עם "שלח נא ביד תשלח"⁵, השליחות של משיח צדקנו:

דובר לעיל (סעיף א), שכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו הודיע שכבר סיימו כל עניני העבודה, וכבר עומדים מוכנים, "עמדו הכן כולכם", לקבל פני משיח צדקנו.

כפי שרואים זאת (כמדובר כמה פעמים) גם בכך, שבמאורעות העולם נתיימו כמה סימנים על הגאולה, החל מהסימן (בילקוט שמעוני⁵) ש"הגיע זמן גאולתכם" מזה ש"מלכיות מתגרות זו בזו"⁶, בפרט במדינות הערביים [כולל – מה שראו בימים אלו, שבמה שכונה "ועידת השלום", הם הודיעו שהם מוכנים לוותר על כל הענינים למען "שלום" כביכול, ובפועל נתגלה ש"לא דובים ולא יער!" ואכ"מ].

(3) סנהדרין צז. ב.

(4) ראה שיחת שמח"ת תרפ"ט.

(5) ישע"י רמז תצט.

(6) מדרש לקח טוב לך לך יד, א. וראה גם ב"ד פמ"ב, ד.

(* שמות ד, יג. וראה בפנים השיחה ס"ב (סה"ש שם ס"ע 97 ואילך. המו"ל.

וכבר נתקיים הסימן של השנה שעברה – ה'תשנ"א ר"ת ה' תהא שנת נפלאות אראנו, ובהוספה בשנה זו – והולך ונמשך – ה' תהא שנת נפלאות בה, (ו)בתוכה – שזה (הנפלאות) נעשה המהות והתוכן והנשמה של השנה.

ורואים בפועל איך שכבר נפעל והולך ונפעל ה"וילוחים מלחמת ה" וינצח" בכמה וכמה ענינים – ודוקא מתוך מלחמה של שלום. ונצחון הוא גם מלשון נצחיות, קשור עם הגילוי של "נצח": נ' – גילוי שער הנו"ן, צ' – שנת הצדי"ק (כפי שבנ"י קראו לשנה זו), וח' – הגילוי של משיח צדקנו, הקשור במספר שמונה (שמונה נסיכי אדם⁷).

מזה מובן, שמאחר שהשלוחים עומדים כבר מזמן לאחר מילוי התחלת עבודת השליחות בהפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה, ומזמן לאחר אמצע עבודת השליחות, עד שכבר סיימו את השליחות (כהודעת נשיא דורנו הנ"ל), ואף-על-פי-כן עדיין לא באה בפועל ממש הגאולה האמיתית והשלימה – צריך לומר שעדיין נשאר משהו לעשות כדי להביא את הגאולה בפועל.

והוא: על-פי הידוע ש"בכל דור ודור נולד א' מזרע יהודה שהוא ראוי להיות משיח לישראל"⁸, "א' הראוי מצדקתו להיות גואל, וכשיגיע הזמן יגלה אליו השי"ת וישלחו כו"⁹, ועל-פי הודעת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, השליח היחיד שבדורנו, המשיח היחיד שבדורנו, שכבר סיימו את הכל – הרי מובן, שמתחיל להתקיים ה"שלח נא ביד תשלח", השליחות של כ"ק מו"ח אדמו"ר. ומזה מובן,

(7) סוכה נב, ב.

(8) פי' הברטנורא למגילת רות.

(9) ראה שו"ת חת"ס חו"מ (ח"ו) בסופו (סצ"ח). וראה שד"ח פאת השדה מע' האל"ף כלל ע'. ועוד.

(* * ראה הנסמן בפנים השיחה (סה"ש שם) בע' 81'82. המו"ל.

אָבער כאמור לעיל, דער סדר בזה דאַרף זיין – ניט מ'גייט כובש זיין כל העולם כולו, נאָר מ'הויבט אָן מיט דער אייגענער שטאַט און די מענטשן וואָס וואוינען דאָרט. און דערפון קומט מען דערנאָך צו הצלת כלל ישראל וכל העולם כולו.

יא. ובכל זה קומט צו אַ תוספות כח אין דעם כנס השלוחים דערפון וואָס דאָס הויבט זיך אָן בשבת זה:

שבת בכלל גיט אַ כח אַז די עבודה (פון די שלוחים) זאָל אָנקומען מתוך עונג, ובאופן פון "כל מלאכתך עשוי".

ובפרט בשבת זה – וואָס ווערט געבענטשט פון דעם שבת שעברה, כ"ף חשון, דער יום הולדת פון דעם רבי'ן (מהורש"ב) נ"ע, דער מייסד פון ישיבת תומכי תמימים, און דער נשיא וואָס האָט אָנגעהויבן די עבודה פון ממנה זיין די תלמידי התמימים אַלס שלוחים וחיילים במלחמת בית דוד, צו מפיץ זיין די מעינות חוצה און ברענגען משיח צדקנו, און דער המשך ושלימות בזה – ע"י בנו ממלא מקומו, כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו.

יב. ולסיכום – בנוגע לפועל:

יהי רצון אַז דער כנס השלוחים זאָל זיין בהצלחה רבה ומופלגה, און דער כח הציבור זאָל אַריינגעבן כח וחיות צו יעדערען פון די שלוחים בפרט צו אומקערן זיך למקומו און אַראָפברענגען בפועל בקיום שליחותו די נקודות האמורות:

אַז איצטער איז אַ צייט צו אַייננעמען די גאַנצע וועלט מיט צדק ויושר און אידישקייט בדרכי נועם ובדרכי שלום. און דער סדר בזה דאַרף זיין – לכל לראש דורך דעם וואָס יעדער שליח פירט דורך שליחותו באַ די תושבים פון זיין שטאַט.

ובמיוחד – דורך אויפבויען (אַדער מרחיב זיין) אַ "בית חב"ד" במקומו*, אַ בית תורה תפלה וצדקה, כמדובר כמה פעמים לאחורונה.

(* רמז לזה בפרשתנו (כה, סז ובפרש"י) "ויביאה יצחק האהלה שרה אמו", "ויביאה האהלה והרי היא שרה אמו, כלומר ונעשית דוגמת שרה אמו שכל זמן ששרה קיימת ה' נר דלוק מערב שבת לערב שבת וברכה מצוי' בעיסה וענן קשור על האהל ומשמתה פסקו וכשבאת רבקה חזור", ומשום זה "ויקח את רבקה ותהי לו לאשה".

ומזה נראית המעלה אפילו בחידוש פעולה ב'אהלה שרה אמו" (בלא הקמה חדשה) ע"י רבקה – ע"ד הרחבת בית חב"ד"; עאכ"כ הקמת "בית חב"ד" חדש.

מוקדש לעילוי נשמת

ר' יהודה ב"ר צבי הירש ע"ה סטראל - נפטר ביום כ"ז אלול

ולע"נ זוגתו טשרנא גיטל בת ר' יעקב ע"ה - נפטרה ביום ה' טבת

יה"ר שתילך ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה

נדבת בנם - יבלחט"א - הרה"ח שמואל סטראל ומשפ' שיחיו

נקודה עיקרית שיש להוסיף ב"סדר היום" דכינוס השלוחים

בקשר עם כינוס השלוחים העולמי המתקיים ב"בית משיח" – 770, הבאנו (בע' 14-15) ב' צילומים מיוחדים (מוקטנים) מעלה ההגה הראשונה של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א על קטע משיחת ש"פ חיי שרה, מבה"ח כסלו, ז"ך מרחשון, ה'תשמ"ז (נדפס בלקו"ש חכ"ה עמוד 336 סוף אות יו"ד ואילך, ובתרגום חפשי ללה"ק ב'התוועדיות' תשמ"ז ח"א ע' 547)

להלן פענוח הצילום (בא בהדגשה):

דעריבער דארף מען מכריז זיין צו אלע אידן, ובמיוחד צו תלמידי ישיבת תומכי תמימים, וועלכע די רביים האָבן אויפגעהאָדעוועט (און זיך מוסר נפש געווען **אויף דעם**) אז זיי זאָלן אַרויסגיין אין "מלחמת בית דוד" צו ברענגען משיח צדקנו, און אז זיי זאָלן אויסוואַקסן צו זיין עסקני ציבור און שלוחים: ווערט שלוחים און גייט איינעמען די וועלט מיט אידישקייט!

ואין הדבר תלוי אלא ברצון – מ'זאל ניט ליגן אין "פערל גרויפען אין יוד", נאָר אין "פערל אויפן האַלדז" (כפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר).

ט. ולהעיר – בתור מאמר המוסגר:

מ'דארף ניט אַנקומען צו ראיות אז דרך חב"ד ושלוחי חב"ד איז דוקא מתוך אהבת ישראל ובדרכי נועם ובדרכי שלום – ווייל דאָס איז די מהות פון חב"ד און ליובאוויטש – אהבת ישראל ואחדות ישראל.

און אפילו ווען עס זיינען דאָ אַזוינע אידן וואָס פירן זיך ח"ו שלא כרצוי – זאָגט די גמרא "יתמו חטאים" ולא חוטאים ח"ו: חב"ד האָט מלחמה מיט עבירות, אָבער ניט מיט די חוטאים, אדרבה – מ'איז זיך משתדל זיי מחזיר זיין בתשובה.

זיכער טאָר מען ניט געבן אַ "הכשר" אויף די הנהגה פון די "חוטאים", און מ'דארף באַוואַרענען אַז אַנדערע זאָלן זיך אַזוי ניט פירן; אָבער דאָס איז אַ מלחמה מיט די "חוטאים" ניט מיט די "חוטאים". בדוגמא ווי **אסור וחה"ש** [= וחילול ה'] **וכו' געבן אַ הכשר** אויף בשר טריפה, דאָס איז אָבער אַ התנגדות צו דעם בשר טריפה, ניט צו דעם קצב.

י. דערפון האָט מען נאָך אַ נקודה הכי עיקרית וועלכע מ'דארף צוגעבן צו דעם "סדר היום" פון דעם כנס השלוחים:

איצטער איז אַ צייט ווען יעדער שליח קען איינעמען זיין גאַנצע שטאַט מיט הפצת הצדק והיושר והפצת התורה והיהדות והמעיינות חוצה, בדרכי נועם ובדרכי שלום.

שהדבר היחיד שנשאר עכשיו בעבודת השליחות, הוא: **לקבל את פני משיח צדקנו בפועל ממש**, בכדי שהוא יוכל לקיים את שליחותו בפועל ולהוציא את כל בני ישראל מהגלות!

דבר זה עומד בהדגשה יתירה בשבת פ' חיי שרה (שבו מתקיים כינוס השלוחים), שבה קראו אודות שליחות ששלח אברהם את אליעזר לנישואי יצחק ורבקה, שזה נותן כח על כל עניני השליחות, ובמיוחד – שלמות ענין השליחות של משיח צדקנו*.

ונוסף לזה זהו גם שבת מברכים ראש חודש כסלו [ובשנה זו – שני ימים ראש חודש], חודש **הגאולה**, וחודש מתן תורה דפנימיות התורה¹⁰, חודש השלישי בימי הגשמים [כנגד חודש השלישי בימי הקיץ¹¹ (חודש סיון) – החודש של מתן תורה הנגלית¹⁰]. ולהוסיף, שגשמים קשורים גם הם לשליחותו של משיח – מלמטה למעלה (ע"ד לבנה), "ואד יעלה מן הארץ"¹², שדוקא "מן הארץ" (ב"ן), נשמה **בגוף**, נעשה מהחומריות גשמיות, ומהגשמיות נעשה "אד" (יסוד האוויר, היסוד הדק ביותר), שהוא "יעלה" למעלה מעלה, עוד יותר למעלה מ'רוח אלקים מרחפת על פני המים", "זה רוחו של מלך המשיח"¹³ – מאחר שנפעל התחי' בתור נשמתו דכ"ק מו"ח אדמו"ר בפועל ממש, כנשמה בגוף (ולא רק כפי שהוא "רוח" . . מרחפת על פני המים").

ג. מזה באה ההוראה בפועל שצריך להוציא בעמדנו עתה בהתחלה ובפתיחה של "כינוס השלוחים העולמי":

(10) ראה לקוטי לוי"צ אגרות-קודש ע' רה. ריז.

(11) ראה ל"ת להאריז"ל פ' ויצא. ועוד.

(12) בראשית ב, ו.

(13) בראשית א, ב. ובב"ד פ"ב, ד. פ"ח, א.

לכל לראש – צריך לצאת בהכרזה ובהודעה לכל השלוחים, שעבודת השליחות עכשיו ושל כל יהודי מתבטאת ("באשטייט") בזה – שיקבלו את פני משיח צדקנו.

כלומר: כל הפרטים בעבודת השליחות של הפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה, צריכים להיות חדורים ("דורכגענומען") בנקודה זו – כיצד זה מולך לקבלת משיח צדקנו.

וכמודגש בנושא הכינוס – "כל ימי חיך **להביא** לימות המשיח"¹⁴: כל עניני העבודה (בכל ימי חיך, ובכל יום עצמו – בכל פרטי ושעות היום) צריכים להיות חדורים ("דורכגענומען") ב"להביא לימות המשיח". לא רק "לרבות" (כפי שכתוב בכ"מ), שהוא (השליח) עומד ומחכה עד שמשיח יבוא ואז הוא יטול חלק בזה ויהנה מזה וכו', אלא – "**להביא**", הוא עושה כל התלוי בו כדי להביא "לימות המשיח" לשון רבים, לא רק ההתחלה של יום אחד, אלא של ימות (ל' רבים) – ימות המשיח (ולא רק כאשר משיח הוא "בחזקת משיח"¹⁵, אלא כל ימות המשיח – גם השלימות של "משיח ודאי"¹⁵ וכו').

ובפשטות הכוונה היא – שמכינוס השלוחים צריכים לבוא ולהביא החלטות טובות כיצד כל שליח צריך להתכונן בעצמו ולהכין את כל היהודים במקומו ובעירו וכו' לקבלת פני משיח צדקנו, על-ידי שהוא מסביד את ענינו של משיח כמבואר בתושב"כ ובתושבע"פ באופן המתקבל לכל אחד ואחד לפי שכלו והבנתו, כולל במיוחד – על-ידי לימוד עניני משיח וגאולה, ובפרט באופן של חכמה בינה ודעת.

והיות שזוהי העבודה של זמן זה, הרי מובן שזה שייך לכל יהודי בלי שום יוצא מן הכלל.

(14) ברכות פ"א מ"ה.

(15) רמב"ם הל' מלכים פ"א ה"ד.

* ראה בפנים השיחה ס"ו (סה"ש שם ע' 103) ואילך. המו"ל.

ד. ויהי רצון, שעיי"ז שכל שליח ימלא את תפקידו בשלימות עם כל עשר כוחות הנפש שלו, ובפרט שכל השלוחים יהיו מונחים בזה ביחד ("זיק צוזאמענלייגן") ויכנסו בזה – יביאו תיכף ומיד ממש את (הגילוי ושלימות של) השליח העיקרי והאמיתי, יחד עם גילוי עשר הכוחות שלו – "שלח נא ביד תשלח", השליח שבדורנו – כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו – וכפי שהי' בדור שלפניו, שכ"ק מו"ח אדמו"ר נתאחד עם אביו, אשר הוא הי' בנו יחידו, כך שיש לנו את השלימות של כל "שבעת קני המנורה", כל השבעה דורות.

ועוד ועיקר: מאחר שכבר סיימו את עבודת השליחות – בא כל שליח אל המשלח האמיתי, הקב"ה, ומודיע: עשיתי את שליחותי, ועכשיו הגיע הזמן שאתה, כביכול, תעשה את שליחותך [שגם הקב"ה הוא שליח ("מגיד דבריו ליעקב גו"¹⁶)], וביחד עם עשר הספירות – הרי עצמות ומהות בעצמו כביכול הוא משיח צדקנו: "שלח נא ביד תשלח"¹⁷ – שלח לנו את משיח צדקנו בפועל ממש!

ואפילו אם עדיין יכול להיות ספק שמא הקב"ה רוצה להחזיק את בני ישראל עוד רגע בגלות למען גודל הנחת-רוח וההנאה

העבודה בזמן הגלות מסבה לו – זועק יהודי: "כל מה שיאמר לך הבעה"ב עשה חוץ מצא"¹⁸, כל מה שבעל-הבית, זה הקב"ה, אומר צריך לעשות "חוץ מצא", להישאר עוד רגע ח"ו במצב של "צא" בחוץ משולחן אביהם, מבקשים ותובעים כביכול מהקב"ה: "שלח נא ביד תשלח" – בשנת ובתחלתה "יד תשלח" והבא כבר את הגאולה האמיתית והשלימה!

ויחד עם השלימות בעבודת השליחות (בסיום לקו"ת פ' ברכה) יש מיד את שלימות הנישואין – שיר-השירים – של ישראל וקוב"ה [ובפרט על-ידי שמקבלים גם את ההחלטה הטובה ללמוד את כל ספר תורה-אור ולקוטי-תורה כל חלקיהם עד סיומם. שעל-ידי לימוד התורה בענינים אלו, ממהרים עוד יותר את ההמשכה בפועל],

עד לאופן שנקבה תסובב גבר"¹⁹, הקב"ה עצמו כביכול נותן תודה לבני ישראל, לכל יהודי ולכל-היהודים, על עבודתם (אפילו אם לא היתה בתכלית השלימות),

16) תהלים קמז, יט. וראה שמו"ר פ"ל, ט.
17) להעיר מהשייכות לשנה זו – ד"שלח נא ביד תשלח" הוא ר"ת תשנ"ב.

18) פסחים פג, ב.
19) ירמ' לא, כא.

על-פי-כן הם איחלו 'מזל טוב'.

שלישית: שלא יחשבו שזה נשאר סוד, ובמילא הם יכולים להמשיך להעלים את זה – זה כבר נדפס בעתונים (אין לזה שייכות לפלוני-בן-פלוני – הטבע של עיתונאי הוא, שכשהוא שומע דבר חדש הוא מיד צריך לפרסם את זה), ו"אמת מארץ תצמח",

אי-אפשר להסתיר דבר כאשר נוכחים שם עשר, עשרים או שלושים אנשים; כפי שהגמרא אומרת "מילתא דמתאמרא באפי תלתא" – דבר הנאמר בפני שלשה אנשים – מוכרח להתפרסם (יום קודם או יום אחרי).

[בדיק כשם שהיה במלחמת יום-הכיפורים, שחשבו שלא ידעו מהמעשה המבהיל שעשו – שגרמו לכל-כך הרבה קרבנות רחמנא-ליצלן, בגלל שלא התחשבו עם החשבון הצבאי אלא עם החשבון המדיני – אבל סוף-כל-סוף זה התגלה].

. . כולם יודעים שמצרים אינה 'מתלהבת' שסוריה או ירדן או לבנון יגדלו – מצרים רוצה מנוחה, והעיקר – היא רוצה לקבל סיוע מארה"ב, וכדי שיתחייבו לתת לה את הסיוע – היא מוכנה להסכים על הכל.

וכשארץ ישראל תעמוד בתוקף – כפי שהדין הוא שפיקוח-נפש דוחה את כל התורה כולה, על-אחת-כמה-וכמה שהוא דוחה את כל החשבונות המדיניים – שמצד פיקוח-נפש אסור למסור אפילו אצבע קטנה, טפח, שעל, ארבע אמות – ועל-אחת-כמה-וכמה יותר מזה, בגדה המערבית – היא ודאי תפעל.

ועל-דרך-זה אם יוותרו על הענין של משטר אזרחי – נותנים לידיהם את הנשק שבו הם יגרשו, רחמנא-ליצלן, מחר או מחרתיים את כל היהודים ואנשי הצבא הנמצאים שם!

השאלה היא רק אם זה יהיה יום קודם או יום מאוחר יותר – אבל מוסרים להם את המפתח לכך, ולוקחים מעצמם את האפשרות להתדיין על זה, מכיון שהכירו בזה שהם הבעלים על השטח בנוגע לחיים האזרחיים, ומכיון שהם ה'בעלי-בתים' – הם יכולים להחליט את מי הם רוצים כשכן ואת מי לא, היכן צריכים צבא והיכן לא. ובפרט שעוד יהיה להם מישהו שיתמוך בידם וכו', ואין כאן המקום להאריך בזה.

(תרגום חפשי משיחת מוצאי ש"פ האזינו, י"ג תשרי ה'תשל"ט - בלתי מוגה)

מוקדש לעילוי נשמת

הרה"ח ר' משה נחום בהרה"ח ר' מרדכי מענדל ע"ה קדנר

נפטר כ"ב ניסן - אחרון של פסת, ה'תשע"א

יה"ר שתיכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והוא בתוכס, בגאולה האמיתית והשלימה

מדור ה"דבר מלכות" מוקדש

לזכות האשה רייזל פרומא בת חי' רחל שתחי'

ולזכות הרה"ת יוסף יצחק בן רייזל פרומא וזוגתו חיה מושקא בת מרים שיחיו

ובנותיהם רחל בת חיה מושקא ולאה שרה בת חיה מושקא שיחיו

ולזכות הנא לאה בת חי' רחל, עדינה בת חי' רחל, מרים בת חי' רחל, וצבי בן חי' רחל שיחיו

וידועים את מי הם בוחרים בתור באי-כחם – וכאשר נותנים להם אוטונומי, אפילו רק אזרחית, זאת אומרת שמתנתקים מהבעלות שם, ורק ממשיכים לשמור שם על הבטחון.

לאחר-מכן הם יכולים לבוא ולטעון שאין ברצונם לחכות חמש שנים ומספיק חמש ימים, והם רוצים שישלחו משם את פב"פ, ושיוציאו את הצבא מכיון שיש להם משטרה – אשר את זה מרשים להם ואפילו נותנים להם נשק,

זאת אומרת, שעל-ידי-זה שומטים מלכתחילה את היסוד מתחת לרגליים שלא יוכלו לעמוד שם – בהזדמנות הראשונה שהם ירגישו מה יש בכחם, כבר לא תהיה כל אפשרות להתדיין אתם!

ובכדי להקל את הנסיון עוד יותר – ראו שלאחר שחתמו ב'קעמפ-דייויד' שמוותרים על הענינים של האוטונומיה וכו', וכולם איחלו 'מזל טוב', ויהודי-ה'מה-יפית' איחלו 'מזל טוב' על כך שיקחו חלק זה וחלק אחר של ארץ ישראל –

הם רק המתונו כמה שבועות – ומיד הציבו תביעה שזה עדיין לא מספיק וצריכים לתת עוד ענינים, ולא יכולים לחכות חמש שנים, עם כל הפרטים שחלקם כבר נדפסו בעיתונים וחלקם יודפסו מחר ומחרתיים.

– אם היו עומדים מלכתחילה בתוקף – לא היו מגיעים לכך, אבל כעת ברור יותר מה יחי, רח"ל היל"ת, באם יחתמו על הנוסח שרוצים להציע עכשיו: אין שום ספק וספק-ספיקא שזה יגדיל יותר את הענין של פיקוח-נפש שלא בערך, היה-לא-תהיה, ואין שום ספק וספק-ספיקא (על יסוד העובדות שהיו עד עתה) שזמן לא ארוך לאחר החתימה הם יתבעו עוד תביעה ועוד תביעה, עד להתביעה של הקיצונים שבהם (שאינני רוצה להעלותה על דל-שפתי).

הגורם לקרבנות רח"ל במלחמת יום-הכיפורים

הנקודה בכל הנ"ל היא:

ראשית, אלו שעד עתה הטעו אותם ואמרו להם שהמומחה הצבאי אומר שמטעם פיקוח-נפש צריכים להחזיר שטחים – שידעו שזו טעות, וטעות הכי חמורה, כי זו טעות בפסק-דין בנוגע לענין של פיקוח-נפש.

הוא אמנם לא אשם בזה שהטעו אותו, אבל בידו לברר את זה, ואין זה "בשמים גו' ולא מעבר לים" – כל מומחה צבאי שהוא יזמין אליו (והוא יבטיח לו לא לגלות את שמו – כדי שלא יהיו לה הוא צרות על אמירת האמת) ישמע ממנו אותו חוות-דעת ששלוחי שמעו מכולם בלי יוצא מן הכלל: שיצאו ב"שן ועין", ושהסכנה בנוגע לפיקוח-נפש היא שלא בערך יותר וכו'.

שנית: אלו שאומרים (או שרוצים לעשות רושם) שהם שאלו את הפוסק והוא אמר שהם צריכים לאחל 'מזל טוב' – אזי חובתם האנושית מצד הגינות פשוטה (לא מצד שולחן-ערוך) לפרסם (באותו מקום אליו הגיע הידיעה שלהם) שהפוסק אמר להם לשתוק, ואף-

המאורעות בנוגע ל"תולדות ישמעאל"

[. .] כשרואים המאורעות שבתקופה האחרונה בנוגע ל"תולדות ישמעאל" (שבסיום פרשתנו) – אשר, נוסף לכך שכללות הענין ד"מלכיות מתגרות זו בזו" הוא מסימני הגאולה, כמארז"ל¹ "אם ראית מלכיות מתגרות זו בזו צפה לרגליו של משיח", ה"ז בהדגשה יתירה בנוגע ל"תולדות ישמעאל", כדאיתא בילקוט שמעוני² "שנה שמלך המשיח נגלה בו . . מלך פרס מתגרה במלך ערבי . . כל אומות העולם מתרעשים ומתבהלים" (כפי שרואים במוחש הבלבול דאזה"ע שלא יודעים מה לעשות, ומחפשים עצות שונות כו'), והקב"ה אומר לישראל "בני אל תתייראו כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם . . הגיע זמן גאולתכם", וממשיך ש"מלך המשיח . . עומד על גג בית המקדש³ והוא משמיע להם לישראל ואומר ענוים הגיע זמן גאולתכם" – כפי שהכריזו ומכריזים במיוחד לאחרונה.

(משיחת ש"פ חיי שרה, כ"ב מרחשון ה'תנש"א – מוגה)

- 1) ב"ר פמ"ב, ד. מדרש לקח טוב לך לך יד, א.
 2) ישעי' רמז תצט.
 3) להעיר מדויק לשון המדרש "עומד על גג בית המקדש" – שגגין לא נתקדשו (פסחים פה, סע"ב.
 רמב"ם הל' ביהב"ח פ"א ה"ז), דיש לומר, שבזה מרומז שההכרזה "ענוים הגיע זמן גאולתכם" באה מחוץ לארץ שלא נתקדשה בקדושת ארץ ישראל, בדוגמת החילוק שבין גג המקדש להתוך דהמקדש עצמו.

נשלמו כל הענינים דשני חיי שרה

ויהי רצון, שכיון שבימינו אלה נשלמו כל מעשינו ועבודתינו בכל פרטי הענינים דמאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים, ובאופן דשני חיי שרה שכולן שוין לטובה, כדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו שכבר צחצחו את הכפתורים, ועומדים מוכנים לקבל פני משיח צדקנו, ובפרט שלאחרי זה עברו עוד עשיריות שנים שבהם צעקו בני"י עד מתי (וואָס דאָס דאָרף דאָך אויך האָבן א שיעור), תבוא תיכף ומיד הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ואז יתגלה הענין דתולדות יצחק (כפי שמתחילין לקרוא בתורה במנחה), כמארז"ל שלעתיד לבוא יאמרו ליצחק דוקא כי אתה אבינו, כיון שהתענוג והצחוק (יצחק) שנעשה ע"י מעשינו ועבודתינו כל משך זמן הגלות יתגלה לעתיד לבוא שאז ימלא שחוק פינו, ואז יחי' הענין דמאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים באופן נעלה יותר, הן הענין דמאה שנה, מאה ברכות, והן הענין דכ"ז שנה, שרומז (גם) לכ"ז אותיות התורה, כיון שכל עניני התומ"צ יהיו בתכלית השלימות, כמצות רצונך, ותורה חדשה מאתי תצא, טעמי תורה שיתגלו לעתיד לבוא בתורתו של משיח, כולל גם התורה חדשה דרבותינו נשיאינו עד לבעל יום ההולדת דכ"ף מרחשון, ובנו יחידו ממלא מקומו כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שהקיצו ורננו שוכני עפר, והם בראשם, ויאמרו תורה חדשה, חידוש גם לגבי הקב"ה, כביכול, ע"ד מארז"ל נצחוני בני נצחוני, עד לתורה חדשה מאתי תצא, מאתי דייקא, ובאופן שלא ילמדו עוד איש את רעהו גו' כי כולם ידעו אותי, אותי דייקא, ועוד והוא העיקר, שכל זה יחי' תיכף ומיד ממש, ממש ממש.

(ממאמר ד"ה ויהיו חיי שרה ה'תנש"א – מוגה)

בפרשתנו החלה הגאולה

בפרשתנו מתחיל הסיפור של התחלת הגאולה. בפרשה הקודמת מסופר אודות גלות: "והכנעני אז בארץ" וכפי שרז"ל אומרים שהי' הולך וכובש כו', ואילו בפרשתנו מדובר כבר אודות הגאולה, שאברהם אבינו קנה חלקת אדמה מעפרון בארץ-ישראל וזה הי' "לעיני בני חת", שכולם הודו שזה שייך לאברהם – תחלת הגאולה הכללית של כל בני ישראל.

והגם שהוא שילם עבור זה "ארבע מאות שקל-כסף", הרי מובא על כך שלא רק שלא נוספה עי"ז מעלה לעפרון, אלא אדרבה, עוד חסרון: משום כך נטלו משמו את האות "ו".

וכדאיתא בספר פענח רזא (ספר של ראשון) שע"י הארבע מאות שקל כסף ששילם אברהם, קיבל כל יהודי חלק בארץ ישראל, וכפי שהוא מחשב שם – על-פי חשבון הפסוק "זרע חומר שעורים בחמישים שקל כסף" – שעבור ארבע מאות שקל אלו קיבל כל יהודי משישים ריבוא בני ישראל אמה על אמה בארץ ישראל.

[ואם-כן] הגאולה כבר החלה אז, וצריכים רק להסיר את ההעלמות והסתרים, ולהביא ("אראפברענגען") את הגאולה למטה בגילוי ע"י משיח צדקנו במהרה בימינו ממש.

(תרגום חפשי משיחת ש"פ חיי שרה, מבה"ח כסלו ה'תשט"ז - לקו"ש ח"א ע' 44)

אלו החושבים שזהו ענין של "ליצנות" – יערה עליהם רוח ממרום

[. . .] ועוד קודם לחנוכה זוכים כבר לחנוכה ביהמ"ק השלישי בחודש חשוון – ע"פ המבואר בילקוט שמעוני. ויה"ד שענין זה יהי' עוד בחודש חשוון השתא – שהרי נותרו עדיין ג' ימים בחודש חשוון (ובפרט כאשר מצרפים גם את יום השלושים דחודש חשוון).

ואלו החושבים שזהו ענין של "ליצנות" או "בדיחותא" ח"ו – יערה עליהם רוח ממרום כו', ובפרט כאשר יזכרו שלפני מספר שעות אמרו בתפלתם "ותחזינה עינינו בשובך לציון", ומכיון שאמרו זאת בעת התפלה לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, במעמד ומצב ד"כעבדא קמי מרי" – הרי פשיטא שאין זה ענין של "ליצנות" או "בדיחותא" או אפילו באופן של "מהיכא תיתי"! (משיחת ש"פ חיי שרה, מבה"ח כסלו ה'תשמ"ג - בלתי מוגה)

הזכרת שמו של משיח מזרזת יותר את ביאתו

מבואר במאמרו הידוע של אדמו"ר המהר"ש ("לכתחילה אריבער") הקשר והשייכות דכפל לגאולה, ע"פ מארז"ל "חמש אותיות נכפלו וכולן לשון גאולה", וביניהם גם "צ", בו עתיד הקב"ה לגאול לישראל בסוף מלכות רביעית, שנאמר איש צמח שמו ומתחתיו יצמח.

ולהעיר, שהזכרת שמו של משיח – "איש צמח שמו" – ממהרת ומזרזת עוד יותר את ביאת צמח, תיכף ומיד ממש.

(משיחת ז"ך מרחשוון, כינוס השלוחים העולמי, ה'תשמ"ט - בלתי מוגה)

פיקוח נפש דוחה

את כל החשבונות המדיניים

. . אני מנצל את ההזדמנות לדבר באופן שיוכלו לשמוע את זה בכל קצוי תבל – אע"פ שבאמת אין זה ענין שלי, היות וישנם רבנים בארץ ישראל שזהו תפקידם לעשות את כל הרעש – אבל ישנו הדין של "לא תעמוד על דם רעך"!

– אני אומר זאת בכל החריפות, מכיון שעומדים בארבעת הימים שבין יום-הכיפורים לסוכות שאז היהודים "עסוקין במצוות" –

ומצד "לא תעמוד על דם רעך", כל אחד שיודע על המעמד ומצב אסור לו לשתוק אלא עליו לומר בגלוי את המצב כמות שהוא.

שהמצב הוא (כאמור לעיל – אני חוזר על כך בפעם השלישית מצד חומר הענין) – שכל אנשי הצבא אומרים שעל-פי חשבון צבאי אין כל ספק שעל-ידי שיחזירו משהו ב'גדה המערבית' (זאת אומרת, הגבול המזרחי של ארץ ישראל) פותחים את כל הארץ לפניהם.

וכאמור לעיל, זה דבר שכל אחד יכול לברר – הוא צריך רק להבטיח למומחה שהוא לא יפרסם זאת בשמו מכיון שזה היפך המשמעת וכו' (מה שייך כאן משמעת – אינני יודע, אך על-כל-פנים כך הוא המצב).

ומצד החשבון המדיני – ברור שכשיעמדו על כך בתוקף, יפעלו; בדיוק כשם שפעלו כאשר עמדו בתוקף בנוגע לירושלים.

אמנם בגלל אותה טעות שעושים בנוגע לגדה המערבית, אין להם רשות לעמוד בתוקף בנוגע לירושלים – בכל זאת, הקב"ה עזר שעל ירושלים עמדו בתוקף, כדי להראות שכאשר הצד השני רואה שאכן מתכוונים לכך באמת – הם מוותרים!

וכאמור, אין מקום בטבע לומר שמצרים לא תחתום על חוזה שלום נפרד עם ארץ ישראל; אמנם הם דורשים הכל, אך הם יקחו מה שיתנו להם – ומכיון שארה"ב לא יכולה להרשות שיסעו קודם שיחתמו על נייר, 'יצאו ידי-חובה' בחתימה על נייר בין מצרים וארץ ישראל – אם רק יתנו טעם פשוט מדוע לא רוצים לחתום בנוגע לגדה המערבית,

שהטעם הפשוט והאמיתי הוא – שכאשר ארה"ב תשאל את המומחים שלה בעניני בטחון הם יאמרו שאם ימסרו את הגדה המערבית – פותחים את כל הארץ לפניהם.

ומה שטוענים שמדובר (לא על מסירת שטחים, אלא) על אוטונומיה וכו' – אזי כמדובר כמה פעמים, אין הפירוש בזה שנותנים אוטונומיה ליהודים – נותנים אוטונומיה לאלו הנמצאים בשכם, בחברון, בראמאלה וכיוצא-בזה (שיש להם כבר אוטונומיה במקצת),